

УДК 631.145:65.012.34

Т. Є. Проненко,
аспірант кафедри менеджменту і права,
Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет

ПРОБЛЕМИ ЛОГІСТИКИ ПОСТАЧАННЯ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Т. Pronenko,
Postgraduate student of the management and law department,
Dnipropetrovsk state Agrarian and Economic University

THE SUPPLY LOGISTICAL PROBLEMS OF AGRICULTURAL ENTERPRISES

У статті розглянуто можливі проблеми дослідження та розвитку логістики постачання аграрних підприємств. Попередні дослідження вказують на явний розрив між моделями, призначеними для керівництва підприємств при прийнятті рішень щодо систематичного логістичного аутсорсингу і практикою деяких аграрних підприємств насправді його використовувати. При директивній моделі припускають переважання аутсорсингових рішень, які проводяться зверху вниз, ініціативний, системний і стратегічно-компетентнісний управлінські процеси. Відзначено, що фактичні рішення приймаються часто з використанням місцевих, реактивних, спеціальних і не відповідних стратегії управлінських процесів. У статті розглядається така невідповідність шляхом представлення описової моделі стратегії логістичного аутсорсингу, базуючись на обґрунтованій теорії методів дослідження, яку підтверджує досвід фахівців з логістики. Наші результати підтримують ідею, що моделі, які забезпечують когнітивні підходи до логістики, в практиці когнітивного та емпіричного пошуку і оцінки використовуються для прийняття рішень по аутсорсингу.

The article discusses the possible problems of research and development supply logistics of agricultural enterprises. Previous studies indicate a clear gap between models designed to the companies' management in making decisions about systematic logistics outsourcing and the practice of some agricultural enterprises actually to use it. When policy model it is assumed the predominance of outsourcing solutions, which are top-down, proactive, systematic and strategic competence management processes. It is noted that actual decisions are often made using local, reactive, special, and does not correspond to the strategy management processes. This article addresses this inconsistency by presenting a descriptive model of logistics outsourcing strategy, based on grounded theory research methods, which confirms the experience of logistics professionals. Our results support the idea that models, which provide cognitive approaches to logistics, in practice the cognitive and experiential search and evaluation, are used for decision-making about logistic outsourcing.

Ключові слова: логістика, постачання, логістичний аутсорсинг, стратегія, розвиток, підприємство.

Key words: logistics, supply, logistics outsourcing, strategy, development, enterprise.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ В ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ

Проблема оптимізації економічних взаємовідносин логістики постачання аграрних підприємств має місце як на рівні виробництва, на рівні переробки, так і на рівні трансакцій між цими секторами. Основне завдання полягає у визначенні основних шляхів удосконалення системи економічних взаємовідносин між усіма учасниками технологічного ланцюга виготовлення кінцевої продукції аграрних підприємств з метою підвищення соціально-економічної ефективності цього процесу з врахуванням особливостей цих взаємовідносин у цій сфері економіки. Актуальність дослідження обумовлена тими потенційними можливостями підвищення ефективності функціонування аграрних підприємств, які несе в собі логістичний підхід до управління матеріальними ресурсами (потоками і запасами).

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Теоретичні аспекти класичної логістики викладені у працях Д. Бауерсокса, Д. Клоса, М. Ліндерса, М. Окландера, Д. Уотерса, К. Лайнос, М. Джиллінгем, Є. Крикавського, Н. Чухрай, Н. Чернописької та ін. На сучасному етапі розвитку аграрної науки приділяється багато уваги як теоретичним проблемам розвитку логістичної діяльності, так і практичним аспектам її функціонування. Питання розвитку логістичної діяльності агропідприємств досліджували О. Величко, Т. Косарева, В. Перебийніс, І. Смирнов, Н. Струк, В. Смиричинський, О. Сумець та інші [1—8].

ВИДІЛЕННЯ РАНІШЕ НЕ ВИРІШЕНОЇ ЧАСТИНИ ПРОБЛЕМИ

У реальності конкуренція в ланцюгу глобальних поставок привела багато аграрних

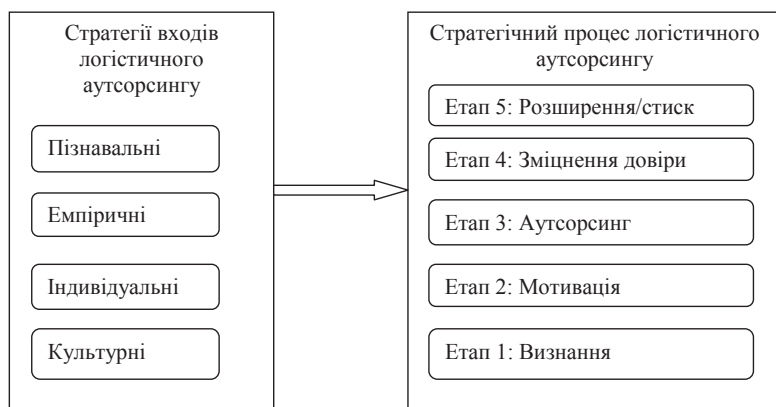

Рис. 1. Модель логістичної стратегії аутсорсингу

підприємств до рішення зосередитися на стратегічному оновленні і творчих рішеннях щодо управління і зниження ризиків, працюючи на сучасному динамічному ринку. Необхідно більш детально розглянути стратегію, яка стає все більш популярною в сфері логістики постачання аграрних підприємств, а саме використання сторонніх організацій для підтримки виконання ланцюжка поставок.

МЕТА СТАТТІ

Мета статті — виявлення проблем логістики постачання аграрних підприємств та пошук можливих шляхів їх вирішення, які забезпечили б належний рівень ефективності логістичної діяльності.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Для ефективного аналізу та прогнозу фінансово-економічної діяльності аграрних підприємств необхідно створювати й застосовувати логістичні системи, які базуються на сучасних апаратно-програмних засобах, інформаційних технологіях, розподіленій обробці даних у мережах, на використанні економіко-математичних методів і моделей, систем підтримки прийняття рішень та експертних систем, на базі яких формуються стратегії підприємства з урахуванням прогнозу їх діяльності. Економічно доцільним є впровадження в практику організації економічних взаємовідносин у аграрних підприємствах елементів логістики та створення логістичних центрів, що дозволить у значній мірі оптимізувати матеріальні, фінансові та інформаційні потоки, сировинну та збутову зони, ефективно координувати діяльність усіх учасників економічних взаємовідносин.

Це говорить про те, що більш, ніж коли-небудь, важливо розуміння процесу логістичного аутсорсингу, що поступово захоплює провідну роль у корпоративній стратегії. Існує

значна кількість досліджень, які вивчають аспекти явища логістичного аутсорсингу. Більшість досліджень у цій зоні присвячена таким темам, як екологічні умови, які впливають на підприємства, підбір критеріїв постачальників, переваги та підводні камені пов'язані з аутсорсингом, і фактори, що призведуть до успіху аутсорсингу. Доцільно також приділити увагу розумінню того, як з розробки, застосування, оцінки та визначення майбутніх напрямків логістичного аутсорсингу в якості стратегії компанії. Таким чином,

хоча в літературі говорять про процес логістичного аутсорсингу, він не вирішує ширше базової логістичної стратегії аутсорсингу процес розвитку аграрних підприємств.

На рисунку 1 показана модель логістичної стратегії аутсорсингу. Крім того, ми бачимо (рис. 1), що два додаткових входи в процес — це особистісні фактори такі, як досвід і користь, і культурні фактори, в якості організаційних цінностей і норм — працюють, зокрема, при розгляді аутсорсингу з точки зору корпоративної стратегії. По-друге, представляємо моделі логістичного аутсорсингу, описуючи спосіб, за допомогою якого аграрні підприємства можуть приймати рішення щодо логістичного аутсорсингу в якості бізнес-стратегії.

Рисунок 1 зображує модель процесу стратегії логістичного аутсорсингу за участю п'ять етапів і супутньою інформацією, що з'являється. Модель фокусується на тому, як аграрним підприємствам пройти через процес прийняття рішень про розробку стратегії, а не на окремих кроках програми логістичного аутсорсингу на місці. Цей підхід був прийнятий для того, щоб створити основи, які можуть бути застосовані до аграрних підприємств, які оцінюють логістичний аутсорсинг як стратегію.

На практиці необхідно визначити як певному аграрному підприємству здійснити перехід від внутрішніх показників на аутсорсинг логістичних функцій, оцінити логістичний аутсорсинг як стратегію, що може бути покроковою, безсистемною, і під впливом факторів, які знаходяться поза собівартістю або доходом.

Сьогодні ефективна логістика і транспортні системи є важливою умовою розвитку будь-якої економіки. У сучасному конкурентному середовищі — не достатньо, щоб запропонувати продукт, який відповідає вимогам клієнтів. Спосіб доставки — це теж дуже важливо. Мистецтво і наука доставки товарів з певною швидкістю і

точністю можуть допомогти аграрним підприємствам працювати більш ефективно, знизити витрати і отримати нових клієнтів. Логістика розвивалася протягом століть, щоб стати невід'ємною частиною будь-якого бізнесу, аграрного зокрема. Логістика використовується з початку цивілізації. Сировина та готова продукція завжди повинні переміщатися, навіть якщо відстань і невелика. Поступово люди почали переїжджати з сільської місцевості в міста; виникла географічна віддаленість точки виробництва від точки споживання, яка поступово зростає.

Був час, коли аграрні підприємства використовували певний діапазон послуг для розробки продукту, самі планували свої канали збуту, маркетинг підприємств, графік доставки готової продукції своїм торговцям. Однак з часом логістичні операції стали набагато складнішими. Світовий ринок логістики радикально виріс за ці роки.

Основні переваги ефективних логістичних операцій аграрних підприємств можна резюмувати наступним чином:

- економія витрат за рахунок централізації управління запасами;
- більш швидке виконання замовлення, спираючись на глобальні транспортні мережі, логістичний аутсорсинг;
- поліпшення грошового потоку;
- гнучкість зміни моделі розповсюдження нових товарів, продукції, послуг, на основі постійно змінюваних вимог замовника.

Логістика є однією зі сфер, в якій ще є потенціал підвищення продуктивності. Є великий невикористаний потенціал у галузі логістичних процесів з точки зору зниження витрат і якості обслуговування.

Вхідна логістика (логістика постачання) передбачає діяльність по прийому, зберіганню, поширенню сировини для використання у виробництві. Це невід'ємний елемент господарських операцій для виробничих аграрних підприємств. Вхідні логістичні послуги такі, як транспортування, складування і обробка матеріалів охоплюють усі необхідні заходи, щоб доставити товари від місця розташування постачальників на склад або підприємство. Прийом і зберігання сировини — велика відповідальність для виробників. Великі аграрні підприємства можуть мати окремі приміщення для зберігання сировини. Невеликі аграрні підприємства часто підтримують прийом на території в межах підприємства. Важливим є організаційний елемент процесу отримання матеріалів, тому що це істотно впливає на ефективність виробництва. Затягування цього процесу може впливати на обсяги виробництва, грошо-

вий потік аграрних підприємств або розширення можливостей виробництва.

Вхідна логістика — це послуга аутсорсингу, який пропонує замовникам наступні переваги: виявлення і скорочення вхідних витрат; зниження рівня затрат на пакування; підвищення маневреності, так що нові продукти або можуть бути виведені на ринок швидше і т. д. Переваги ефективних логістичних послуг такі:

- консолідація вантажів перед відправкою, що допомагає уникнути частини дорогих вантажів;
- тимчасове зберігання до транспортування;
- контроль якості продукції;
- відображення ланцюга поставок і аналіз витрат на порівняльній основі;
- використання сучасних ІТ-систем для забезпечення повної видимості транзиту по всьому ланцюжку поставок.

Вихідна логістика (логістика постачання) — це процеси, пов'язані із зберіганням і рухом кінцевого продукту і відповідних інформаційних потоків від кінця виробничої лінії до кінцевого споживача. У вихідній логістиці основна увага приділяється розподілу, доставці вантажів та зберіганню всіх функцій, які підпадають під цю категорію. Це також включає в себе спілкування з отримувачами та перевізниками. Вхідним та вихідним системам властиві деякі загальні діяльності (наприклад, транспортування, складування, вантажоперіробка). Тим не менш, деякі системи, які входять до вихідних систем логістичної діяльності, які є унікальними за своєю природою. Вантажні послуги можуть включати:

- збір вантажів і консолідація;
- експедирування вантажів;
- транзитне зберігання;
- зберігання та огляд продукту.
- відстеження вантажу тощо.

Останнім часом ці події змусили змінити у цілому надання послуг, оскільки зараз клієнти вимагають та отримують онлайн-відстеження вантажу та повну прозорість операцій завдяки інтеграції систем. Вартості вихідної логістики досягається за рахунок скорочення часу транзиту, усунення непотрібних або надмірних запасів, надання клієнтам додаткових переваг.

Додатковими перевагами для клієнтів є наступні: лінії контролю якості (моніторинг специфікація, якість і стан товару, що поставляє виробник до отримання або відвантаження). Прийом і підтвердження замовлень (робота з документацією та акредитивними вимогами, інструкції для транспортних операцій, виконання попереднього огляду тощо).

ВИСНОВКИ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Узагальнюючи вищезазначене, цілком ймовірно визначити головні труднощі логістики постачання аграрних підприємств: якість транспортного обслуговування, зниження конкурентоспроможності українських перевізників, складності у побудові маршрутів перевезення, зношеність рухомого складу, недосконалість системи страхування вантажу та транспортних засобів, труднощі організації взаємодії декількох видів транспорту, недостатня інформаційна підтримка процесу перевезень. Слід відмітити, що при вирішенні кожної окремої проблеми в логістиці постачання аграрних підприємств необхідно враховувати інтереси і інших логістичних учасників (виробників, кінцевих споживачів, тощо). Визначення цих проблем логістики постачання аграрних підприємств вважається визначальною умовою подальшого вдалого становлення логістики та аграрних підприємств зокрема, а знаходження шляхів вирішення цих проблем вважаються пріоритетними напрямками наукових досліджень та роботи менеджменту аграрних підприємств.

Література:

1. Величко О. Логістичне управління та управління логістикою / О. Величко // Аграрна наука XXI століття: реалії та перспективи: матеріали II Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції. — Дніпропетровськ: ДДАУ, 2012. — С. 40—43.
2. Глазун В.В. Логістичний менеджмент забезпечення ефективної діяльності аграрних підприємств / В.В. Глазун, О.М. Ковбаса // Економіка і суспільство. Вип. № 3. — 2016. — С. 171—176.
3. Дадак О.О. Ефективність впровадження в економічні взаємовідносини підприємств молокопродуктового підкомплексу елементів логістики і маркетингу / О.О. Дадак, Т.С. Гачек, М.М. Дорош // Науковий вісник ЛНУВМБТ імені С.З. Гжицького. — Т. 12. — № 3 (45). — Ч. 5. — 2010. — С. 90—98
4. Демчук Н.І. Економічна безпека та ризики сільськогосподарських підприємств / Н.І. Демчук, І.І. Туболец // Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. "Економічні науки". — Вип. 19. — 2016. — С. 79—83.
5. Кузьменко О.В. Організаційно-економічний механізм управління ресурсним потенціалом підприємства / О.В. Кузьменко // Академічний огляд. — 2014. — №1 (40). — С. 110—122.

6. Сергеева Е.Р. Теоретические аспекты системы снабженческо-сбытовой деятельности предприятия // Оралдын Ғылым жаршысы: науч-теор. практ. журнал — ЖШС "Уралнаучкнига" г. Уральск. — Казахстан. — № 21 (152). — 2015. — С. 8—13.

7. Смирнов І. Агрологістика в Україні: суспільно-географічні проблеми і перспективи розвитку / І. Смирнов, О. Шматок // Економічна та соціальна географія. — № 2 (67). — 2013. С. 96—109.

8. Сумець О. Основні компоненти логістичного менеджменту в аспекті забезпечення безпеки й ефективної логістичної діяльності підприємств / О. Сумець // Коммунальное хозяйство городов. — 2014. — № 111. — С. 194—201.

References:

1. Velychko, O. (2012), "Logistics management and management of logistics", *Ahrarna nauka XXI stolittya: realiyi ta perspektyvy: materialy II Mizhnarodnoyi naukovo-praktychnoyi Internet-konferentsiyi, Dnipropetrovs'k, DDAU*, pp. 40—43.
2. Hlazun, V.V. and Kovbasa, O.M. (2016), "Logistics management of effective activity ensuring of agricultural enterprises", *Ekonomika i suspil'stvo*, vol. 3, pp. 171—176.
3. Dadak, O.O. Hachek, T.S. and Dorosh, M.M. (2010), "The effectiveness of the implementation into economic relations of enterprises of milk subcomplex of logistics elements and marketing", *Naukovyy visnyk LNUVMBT imeni S.Z. Gzhyts'koho*, vol. 12, № 3(45), part 5, pp. 90—98
4. Demchuk, N.I. and Tubolets', I.I. (2016), "Economic security and risks of agricultural enterprises", *Naukovyy visnyk Khersons'koho derzhavnoho universytetu. Seriya "Ekonomichni nauky"*, vol. 19, pp. 79—83.
5. Kuz'menko, O.V. (2014), "Organizational-economic mechanism of management of resource potential of the enterprise", *Akademichnyy ohlyad*, vol. 1 (40), pp. 110—122.
6. Serheeva, E.R. (2015), "Theoretical aspects of the system of supply and marketing activities of the enterprise", *Oraldyn Ғылым zharshysy: nauchteor. prakt. zhurnal, ZhShS "Uralnauchknyha"*, g. Ural'sk, Kazakhstan, vol. 21 (152), pp. 8—13.
7. Smyrnov, I. Shmatok, O. (2013), "Agrologistics in Ukraine: socio-geographic problems and perspectives of development", *Ekonomichna ta sotsial'na heohrafiya*, vol. 2 (67), pp. 96—109.
8. Sumets', O. (2014), "The basic components of logistic management in the aspect of security and efficient logistic activities of enterprises", *Kommunal'noe khozyaystvo horodov*, vol. 111, pp. 194—201. *Стаття надійшла до редакції 07.11.2016 р.*